

Mededelingen van het Verbond der Vlaamse Academici V.V.A.

10e jaargang - nr. 6
oktober 1965
verschijnt maandelijks

Sekretariaat: Em. Jacquainlaan 126 Brussel 1. Tel. 02/18.68.20
PR 4292.38.

Bestuur V.V.A.

Prof. em. Dr. C. Heymans, Erevoorzitter
Prof. Dr. W. Opsomer, voorzitter
Dr. K. Goddeeris, 1e ondervoorzitter
Ir. P. Nicolai, 2e ondervoorzitter
Lic. H. Aelvoet, sekretaris
Lic. E. F. Brieven, penningmeester

Redaktieverantwoordelijken

Lic. P. Mulder, gouv Antwerpen
... , gouv Brabant
Dr. B. Hermans, Campina Academica
Ir. F. Hendrickx, gouv Limburg
Lic. E. De Facq, gouv Oost-Vlaanderen
Dr. K. Goddeeris, gouv West-Vlaanderen

IJzerbedevaartweide militair oefenterrein

Het zal wel voor niemand in Vlaanderen meer een geheim zijn, dat bij legeroefeningen het privé-domein van de bedevaartweide gewoonweg tot exercitie-plaats werd bevorderd voor reserve-eenheden. Ondertussen heeft de minister, voorgelicht door „zijn” administratie al een minimaliserende versie van de feiten gegeven, die echter prompt door het Bedevaartcomité werd weerlegd. Wist u, waarde lezer, ook niet vooraf, dat het allemaal niet zo erg zou geweest zijn en helemaal niet met opzet gedaan . . . volgens een in te stellen „streng” en „dringend” onderzoek?

Het Verbond der Vlaamse Academici verzond als protest tegen de schending van de bedevaartweide een telegram aan de minister van Landsverdediging.

„Ergerlijk optreden van leger op, in en rond IJzertoren illustreert stompzinnige anti-Vlaamse kastementaliteit die België vanaf zijn bestaan ontsiert. Wanneer houdt Staatsbeleid op over de feiten te zwijgen?”

Het Verbond der Vlaamse Academici.”

De zaak van Steenkiste

Na bespreking van het optreden van de heer Vossen in zijn onderzoek tegen de heer E. van Steenkiste, gepaard met huiszoekingen verricht in de zetel van het Verbond van Vlaams Overheidspersoneel, heeft de Centrale Raad van het Verbond van Vlaamse Academici, te Hasselt vergaderd op 2 oktober 1965, de hiernavolgende waarschuwing opgesteld:

Een deel van het ambtenarenkorps — bevoegd om, in Vlaanderen, de Rechterlijke Macht te vertegenwoordigen — gedraagt zich als een volks-vijandig gerichte kaste.

Zowel in zijn gedragingen bij de uitoefening van het Ambt, als in zijn verhoudingen met de omstaande gemeenschap, geeft het soort blijk van uitdagende aanstellerigheid, taktloos optreden en politiek geïnspireerde partijdigheid.

Het Verbond der Vlaamse Academici vestigt aller aandacht op de groeiende ergernis in Vlaanderen verwekt door de wijze van optreden eigen aan de beoogde magistraten; het doet een beroep op het Staatsgezag opdat het de Derde Macht zou aansporen de normen van maat en toebedelende rechtvaardigheid te leren eerbiedigen. Noch in een unitaire, noch in een federale Staat kan het hierbij gelaakte justitie-beleid worden geduld. Het grondwettelijk gevrijwaard recht van vereniging wordt hier op een uitdagende wijze bekneld.

Hulde aan Apoteker Raymond Enckels

Op 4 juli 1965 werd te Herk-de-Stad apoteker Raymond Enckels gehuldigd.

Burgemeester Huygen schetste het rijk gevulde leven van apoteker Enckels, die geboren werd te Herk-de-Stad op 23 nov. 1892 als zoon van een apoteker. De kandidatuur voorbereidend tot de artseneerbereidkunde deed hij in het „College Notre Dame de la Paix” te Namen (1911—1913).

Na een eerste jaar studie voor apoteker te Leuven moest hij zijn studies onderbreken omwille van de oorlog; in die periode was hij directeur van het gewestelijk magazijn van de voedingsmiddelen, als hulp geschonken door Amerika.

Na de oorlog hervatte hij zijn studie en behaalde het diploma van praktische bereidkunde met onderscheiding in 1919, het diploma van apoteker in 1920. Hij maakte een beroerde tijd mee in Leuven: de Vlaamse strijd

woedde in alle hevigheid. Deze werd geleid door studenten, die als soldaat de veldtocht meemaakten. Het ging vooral tegen de drijverijen van het „Comité de politique nationale”.

Na het beëindigen van zijn studies volgde hij zijn vader op als apoteker. Naast zijn beroepsbezigheden vervulde de heer Enckels een politiek mandaat: provincieraadslid (1922—1940); in 1926 gekozen tot gemeenteraadslid; van 1933 tot 1942 burgemeester; van 1942 tot aan het einde van de oorlog lid van de Bestendige Deputatie.

Naast al die werkzaamheden heeft apoteker Enckels nog tijd gevonden zich aan grondige wetenschappelijke studie te wijden. Zijn belangstelling voor het plantenrijk werd gewekt door zijn professor in de plantenkunde te Namen, maar het is na de eerste wereldoorlog dat hij een uiterst nauwgezette studie aangevat heeft van de botanica. Daartoe verzamelde hij zeldzame eksemplaren van de Vlaamse flora in zijn tuin. Hij organiseerde uitstappen in de provincie samen met de pedagoog Gielen, soms ook in Brabant en Nederlands Limburg.

Zo is de „Flora voor Zuid-Nederland” ontstaan na een 30-tal jaren van persoonlijke waarnemingen en intense arbeid.

Hij heeft een verzameling van alle bijen, wespen en zweefvliegen van gans de Zuidnederlandse fauna, netjes geprepareerd, gedetermineerd en geklasseerd. Hij heeft de leefwijze van die insecten zorgvuldig waargenomen, zodat hij ook de rol leerde kennen welke zij vervullen bij de bestuiving van de bloemen, welke planten zij bij voorkeur bezoeken, enz. Het is dan ook dank zij de nauwkeurigheid in de waarneming en studie op dat terrein, dat zijn tweede wetenschappelijk werk tot stand is gekomen: „Bloembezoekende bijen en wespen”.

Hij publiceerde in „Weetlust” — sinds 1950 — „Natuurwereld” genaamd, „Winterhulp” en „Meer schoonheid”.

Hij is medestichter van de Vereniging van Natuurvrienden *Natura Limburg* en staat in briefwisseling met Dr. Boom in Nederland en Dr. Krüsemann, Directeur van de plantentuin in Dortmund.

Later begon apoteker Enckels zich ook nog te interesseren voor de plaatselijke geschiedenis, voornamelijk stambomen en oude oorkonden. Publikaties daarover verschenen in „Het oude land van Loon”, „Limburg”, „Eigen Schoon”, „De Brabander” en „’t Nieuws van de Week”.

In de persoonlijke omgang met de heer Enckels valt vooral op zijn goedge, altijd kalme gelijkgehumerdheid, zijn uitgesproken rechtvaardigheidszin en zijn uiterste nauwgezetheid, zowel in zijn beroep als apotheker als in zijn hogervermelde wetenschappelijke prestaties. Zelfs in zijn dagelijkse handel en wandel komt dat tot uiting en zijn dagtaak wordt volbracht met de regelmaat van een klok. Om 5 uur ’s morgens stipt uit het bed, klokslag 9 uur ’s avonds het laatste pijpje. En de uren ertussen zijn altijd goed gevuld en steeds nauwkeurig bepaald.

Als tweede spreker kwam de heer Jos van Limbergen

aan het woord. Hij wees op het belang van het werk van de heer Enckels, die de door de befaamde Vlaamse hoogleraar Mac Leod begonnen studie van de bestuivingsbiologie niet alleen heeft voortgezet, doch ook voltooid. De in een nevenzaaltje tentoongestelde verzameling van bijen, wespen, zweefvliegen is geen insectenkollektie zoals er vele zijn, maar het methodisch opgebouwde werk-instrument van Apoteker Enckels, die een mensenleven lang zorgvuldig nagegaan heeft welke insecten de verschillende bloemen bezoeken en voor de bestuiving zorgen. Het is moeilijk te zeggen wat het meest moet bewonderd worden, de grote wetenschappelijke kennis die nodig is om al die bloemenbestuivers te determineren, ofwel het ongehoorde geduld en de taaie volharding met dergelijke studie zoveel jaren voort te gaan. De resultaten van die geleerdenvlijt zijn neergelegd in een tweede zeer lijvig boek van apoteker Raymond Enckels, dat omstreeks het einde van het jaar zal verschijnen onder de titel „Fauna van onze Flora”. Dat is een werk dat ook in het buitenland niet bestaat. Lokale flora’s zijn in vele landen verschenen en losse monografiën over enkele bloembestuivers eveneens, maar nergens werd een ganse lokale flora bestudeerd met al haar bezoekende insecten. De twee standaardwerken van de gevierde: „Flora voor Zuid-Nederland” en „Fauna van onze Flora” zullen elkaar aanvullen. De heer van Limbergen suggereerde nog de naam van apoteker Raymond Enckels te geven aan een nieuwe straat, wijk, park of reservaat te Herk-de-Stad.

Na het optreden van een gemengd koor met middel-eeuwse liederen sprak Dr. Jozef Weyns over heemkunde en apoteker Enckels.

De heer J. Droogmans wees op de betekenis van het toekennen van de Wendelen-prijs voor de „Flora voor Zuid-Nederland” en loofde de gemeentelijke overheid voor het mooie initiatief, waardoor zij bewezen heeft haar taak goed begrepen te hebben.

De Z.E.H. Deken tekende de heer Enckels als kristen en als mens.

Als slot van de buitengewoon geslaagde hulde overhandigde burgemeester Dr. Huygen een gouden erkentelijkheidsereteken aan apoteker Raymond Enckels, die zichtbaar ontroerd bedankte op zijn natuurlijke, minzame en eenvoudige wijze.

Raymond Enckels was lid van K.V.O.H.V. van 1935 tot 1940 en is nog steeds lid van het V.V.A., dat hiermede wil bijdragen in de hulde die gebracht werd aan haar trouw en edel lid, de volkse Vlaamse academicus.

Onderscheiding voor een lid van het V.V.A. (Limburg)

Op 23 juni 1965 behaalde Herman Clijsters, Ingenieur voor de Scheikunde en de Landbouwindustrie (Leuven 1957), met de grootste onderscheiding de titel van Doctor in de Landbouwwetenschappen aan de Katholieke Universiteit te Leuven.

Het leek ons de moeite waard bij deze gelegenheid de

leden van het V.V.A. even mee te tronen naar het rijk der zorgen die worden besteed aan de produkten waarvan zij de verbruikers zijn.

Dr. Clijsters is werkzaam bij het Opzoekingsstation van Gorseme van waaruit, ondermeer over de radio, waarschuwingen worden verstrekt ten behoeve van de land- en tuinbouwers, om hen te helpen bij het afdoend bestrijden van ziekten en plagen die hun oogst bedreigen.

De directeur van het station, ons lid Dr. Landbw. Albert Soenen, schreef over het werk van de bekroonde het volgende:

Het werk van de heer Clijsters is een mijlpaal in de studie van het rijpingsproces der vruchten van onze fruitbomen.

Bij het aanleggen van een fruitbedrijf is een der grootste moeilijkheden steeds de keuze van de variëteiten. De ekonomisch meest interessante rassen zijn soms het gevoeligste voor ziekten. Daarom is het zo belangrijk de bestrijding van de parasieten tot in de kleinste punten te bestuderen en de resultaten van die studie aan de praktijk mee te delen. Daarbij komt nog, dat de ganse winter door de bevoorrading van de markt geregeld moet gebeuren. Late variëteiten, zoals Jonathan, zijn bijzonder interessant op voorwaarde dat het verlies bij de bewaring 5 % niet overschrijdt.

Het is de verdienste van de jonge doctor, voor de eerste maal de biochemische processen te hebben beschreven, evenals het mechanisme van de ziekte, wat ons in staat stelt, op grond van de ontleding, te weten wanneer sommige appelrassen mogen worden geplukt en wanneer hun bewaartijd ten einde is. De weg is nu geopend voor de toepassing dier gegevens bij andere fruitsoorten.

Het onderzoek werd uitgevoerd in het laboratorium voor plantenfysiologie van het Opzoekingsstation dat onder de leiding staat van de heer Cyrille Sironval (Docteur en sciences Naturelles, Liège).

Het Nationaal Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in de Nijverheid en de Landbouw steunt in zeer belangrijke mate opzoekingsstations van privébedrijven, opdat de verkregen resultaten ook ten goede zouden komen van de ganse gemeenschap.

Het Jonathanbederf en de afbraak van appelzuur

Het Jonathanbederf komt voornamelijk bij de vruchten van de appelvariëteit „Jonathan” voor. De appel wordt van binnen geleidelijk gans bruin en daardoor waardeloos voor de konsumptie. Sommige jaren betekent dat een verliespost van vele miljoenen frank voor de fruitkwekers vooral daar het bederf totaal onverwachts optreedt tijdens de bewaring van de vruchten, wanneer dus reeds alle teeltzorgen eraan besteed werden.

In de fruitteelt kent men vele ziekten en plagen die optreden tijdens de ontwikkeling en de bewaring van de vruchten. De oorzaak ligt meestal bij een infectie, een vreemd organisme dus, dat een insect, een schimmel, een bacterie en zelfs een virus kan zijn. Die infecties maken sinds vele jaren het voorwerp uit van intens wetenschap-

pelijk onderzoek. In 't algemeen zijn zij teoretisch voldoende bekend om ze ook in de praktijk met goed gevolg te kunnen bestrijden.

Er bestaan echter nog andere schadelijke verschijnselen, waarvan de oorzaak meestal onbekend is, doch die stellig gezocht moet worden bij de levensfuncties van de vrucht zelf; zij worden daarom fysiologische ziekten genoemd. Bij die groep dient het Jonathanbederf te worden gerangschikt.

Het speuren naar de oorzaak van dit bederf leidde uiteindelijk tot het rijpingsproces van de appel.

De rijping van een vrucht is voor de leek de periode waarin de vrucht kleur en smaak verkrijgt: „een rijpe vrucht is mooi en lekker”.

Dat het in werkelijkheid een complex van verschijnselen is zal niemand verwonderen. Zowel de kleur van de schil als de textuur, de smaak en het aroma van het vruchtvlees zijn het gevolg van een ganse reeks chemische veranderingen in de cellen van het vruchtweefsel. Die zijn slechts mogelijk, dank zij de tussenkomst van enzymen die de reacties mogelijk maken en leiden. De recente ontwikkeling van de biochemie, ook in de plantenwereld, heeft het mogelijk gemaakt dat aspect van de rijping te belichten.

Een hoofdkenmerk van de rijping is dat de appel zoet wordt, vooral door het verdwijnen van het appelzuur.

Op een bepaald ogenblik tijdens de ontwikkeling van de vrucht wordt dat zuur inderdaad steeds intenser afgebroken tot acetaldehyde, een zeer vluchtige verbinding, die daarenboven uiterst giftig is voor het appelweefsel. De appel verdedigt zich tegen de ophoping van dit product door het, weer enzymatisch, te reduceren tot het minder gevaarlijke ethanol.

Samen met het vorderen van de rijping verliest het alkoholdehydrogenase — het enzyme dat de reductie mogelijk maakt — geleidelijk zijn aktiviteit. De produktie van acetaldehyde uit appelzuur blijft echter in snel tempo verlopen. Het is duidelijk dat in die voorwaarden het giftige acetaldehyde zich gaat ophopen in de appel en dat die zich daartegen niet meer kan verweren. Het vruchtvlees wordt bruin en verrot.

De oorzaak van het Jonathanbederf is dus het gevolg van twee biochemische processen, die bij de Jonathanvariëteit samen verlopen: een versnelling van de afbraak van het appelzuur tot acetaldehyde en, gelijktijdig, een vertraging van de reductie daarvan tot ethanol.

De kennis van die oorzaak laat toe de nodige maatregelen te nemen om het bederf te voorkomen.

Het meest voor de hand ligt het feit dat een tijdig geplukte appel niet zal bederven, omdat de rijpingsreacties praktisch nog niet plaats grijpen. Tijdig oogsten is dus een zeer goede maatregel, vooral omdat er een methode is ontwikkeld die de gunstige plukdatum nauwkeurig bepaalt. (Te vroeg plukken is niet alleen een verlies aan opbrengst, maar belet bovendien het narijpen, wat neer zou komen op het vervangen van de ene kwaal door de andere).

Verder is het belangrijk de verluchting van de koelruimten tijdens het bewaren goed te verzorgen om alle ophoping van acetaldehyde te vermijden. Tenslotte bestaat de praktische mogelijkheid om de beschreven appelzuurafbraak te remmen door de vruchten te bewaren in een zuurstofarme atmosfeer.

Naast die praktische toepassingen vertoont de studie van het Jonathanbederf ook een interessante wetenschappelijke zijde. Zij draagt inderdaad bij tot een beter begrip van het zeer ingewikkelde rijpingsproces, doordat zij er de biochemische factoren van belicht. Rijpen is in feite een vorm van verouderen van het vruchtweefsel en dit bepaalt mede het groot wetenschappelijk belang van de opgedane kennis. Het verouderen van weefsels is een universeel verschijnsel dat natuurlijk meer algemeen is dan het gestelde probleem van het Jonathanbederf.

Niet steeds leidt fundamenteel onderzoek tot resultaten die, zowel theoretisch als praktisch, belangrijk zijn. Deze studie is er echter een voorbeeld van dat beide aspecten van een probleem niet noodzakelijkerwijze onverzoenbaar zijn, doch integendeel elkaar soms kunnen aanvullen.

Tot zover een beknopt overzicht, dat voor academici niet-

specialisten voldoende is hen een inzicht te geven van de materie.

Vergadering C.R. te Bokrijk op 2-10-'65

De leden van de Centrale Raad hebben door hun talrijke aanwezigheid blijk gegeven van hun instemming met de nieuwe formule: een bijeenkomst in een van de gouden, gevolgd door een lunch samen met de leden van de gouw, waarop in aansluiting een interessante spreekbeurt volgt.

Tijdens de vergadering van de Centrale Raad onderhield Dr. juris Albert Smeets, kabinetschef van gouverneur L. Roppe, de leden op boeiende wijze over het probleem Voerstreek.

Na de lunch sprak de heer L. L. Cappuyns, vice-gouverneur van Brabant, over Brussel zonder passie. Een relaas van beide voordrachten volgt in een later nummer van onze Mededelingen.

We hadden het genoeg onder de aanwezigen, naast gouverneur Roppe en burgemeester P. Meyers van Hasselt, vele vooraanstaanden op te merken. De Limburgse leden waren talrijk opgekomen.

Aanbevolen voor:

KREDIET
BELEGGINGEN
VERZEKERINGEN

Ondern. beheerst door K.B. van 15 dec. 1934

Gesticht in 1917

Guldenvlieslaan 83 - Brussel 6

N.V. CENTRALE HYPOTHEEK- EN VERZEKERINGSKAS

Afg. Beheerder: E. F. BRIEVEN

MIJN BANK?

DE

K R E D I E T B A N K

NATUURLIJK !

DE ONAFHANKELIJKE BANK VOOR ONAFHANKELIJKE CLIËNTEEL